

Връзката на Чарлз III с Гьотеанума и творчеството на Рудолф Щайнер

М. Атанасов

Малцина днес си спомнят участието на принц Чарлз, днес крал на Англия, в международната конференция по биодинамично земеделие, проведена в Гьотеанума, Дорнах, Швейцария от 1 до 4 февруари 2017 (https://www.sektion-landwirtschaft.org/fileadmin/landwirtschaft/Tagung_17/Landwirte-Tagung-2017-EN_web.pdf). Поканен да направи това, той открива събитието с предварително заснето видео обръщение (https://www.youtube.com/watch?v=vcznSgedw2s&ab_channel=DJ-P) (фиг. 1), в което поздравява участниците и казва, че Рудолф Щайнер, чието творчество той явно добре познава, е един от първите, които обръщат внимание на така важната, свързана със земеделието връзка между плодородието на почвата и здравето на растенията, животните и хората. По-специално той набляга на един проблем, пред който са изправени биодинамичните фермери — а именно, че **“преобладаващата икономическа система** (*“the prevailing economic system”*) **не е успяла** (*“failed”*) **да повдигне въпроса за цената на ползите от подходи каквито те използват, оставяйки мнозинството от тях в капана на интензивното производство без друг избор, освен да произвеждат храна, чиято ниска цена очевидно не отразява реалните производствени разходи.** И той повдига въпроса, дали може да се направи нещо в тази посока, и дава кратък отговор, че това е възможно, при положение, че *“има фундаментална смяна на подхода* (*“a fundamental change of aproach”*).

Доколкото се разбира, необходим е нов подход, който да помогне на биодинамичните фермери да се справят с предизвикателствата на преобладаващата икономическа система, но какъв точно е той, не става ясно. Нито в това обръщение, нито където и да било по-късно, Чарлз не обяснява как конкретно днешната икономическа система, основана на капитализма, може да отговори на въпросните нужди на биодинамичните фермери, за които Чарлз е толкова загрижен. Това е един неразрешен въпрос, на който ние можем да се опитаме да дадем отговор, разглеждайки го през призмата на обявената от Чарлз три години по-рано, през 2014, нова световна икономическа система. Тя трябва да замени преобладаващият днес капитализъм с друг — а именно Инклузивният капитализъм на Чарлз и семейство Ротшилд (<https://www.inclusivecapitalism.com/>), чието начало е тържествено обявено за първи път на 27 май 2014 на Конференция в Лондон. Тя също е открита от Чарлз с обръщение (https://www.youtube.com/watch?v=fag9FnoZeOF4&ab_channel=InclusiveCapitalism), прочетено този път лично. Официални домакини на събитието са Лондонското сити и семейната корпорация на Евелин и Лин де Ротшилд EL Rothschild. Чарлз задава тона на новия капитализъм, казвайки още в самото начало на своето слово, че разсъждава по въпроса поне от падането на Желязната завеса (1989) насам.

Goetheanum

Opening Message from Prince Charles

Videomessage from HRH, Prince of Wales

Ladies and Gentlemen, I was most touched to be asked to contribute a few thoughts to the opening of your international biodynamic conference and all the more so when I learned that your theme this year is soil – an issue about which I care very much indeed.

Now it hardly needs me to tell a conference of biodynamic farmers that the way in which we manage farmland in general and our soils, in particular, is of central importance to ensuring the future ecological health of our planet. Indeed Rudolf Steiner was one of the first people in the modern era to recognise explicitly the principles of inter-connectedness in relation to farming and to describe the links between the fertility of the soil and the health of plants, animals, and people. It is truly remarkable that so many of the farming principles and practices highlighted in Steiner's 1924 agricultural lectures are still so pertinent today. If only the visionary advice he gave had been more widely recognised and adopted

connections and know in their heart of hearts that agrochemicals and monocultures are doing long term harm. In an ideal world, they would much prefer to care for the land in their charge in ways that would maintain and improve it through adopting a more holistic approach. The problem they face is that the prevailing economic system fails to put a price on the benefits of such approaches leaving the majority of farmers trapped on a treadmill of intensive production with little choice but to produce food whose apparent cheapness fails to reflect the true costs of its production.

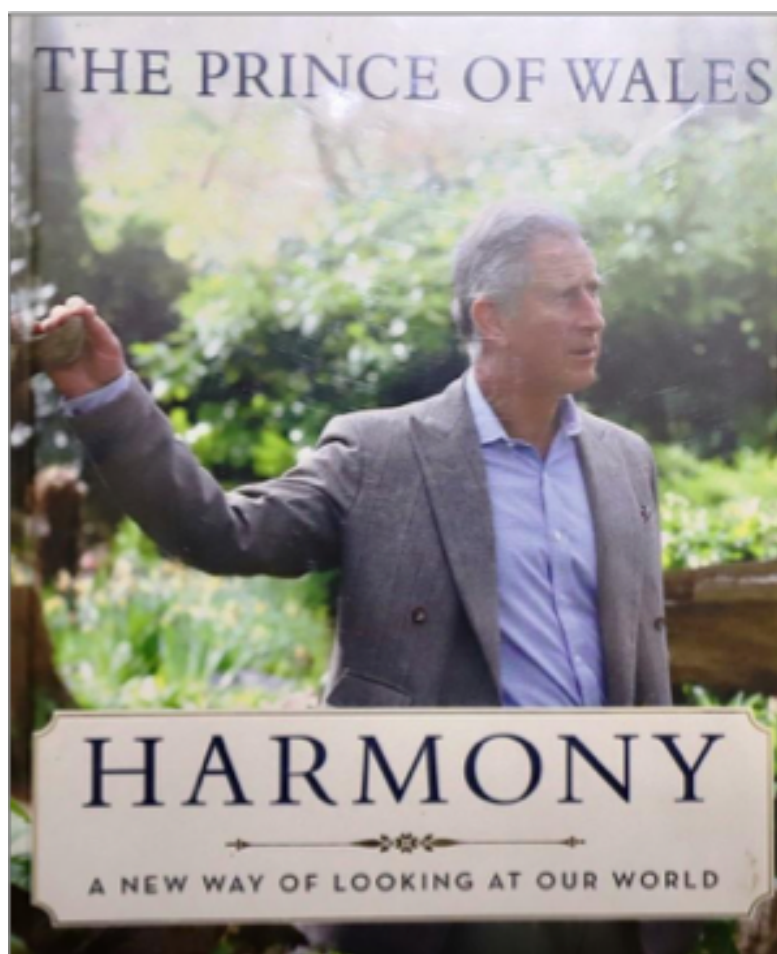
The question, of course, is whether anything can be done to change this situation. Well, fortunately for us, nature is remarkably resilient and there is no doubt in my mind that the natural capital which has been lost during the chapter of intensive farming could be rebuilt if only there was a fundamental change of approach.

(...)

Фиг. 1

Тази, заслужаваща вниманието инициатива, счита днешният капитализъм за провален (“failed”), защото не може да отговори на нуждите на човечеството чрез един по-справедлив социален ред, с нравствено измерение на икономическия живот и “дълбоко обновление на сърцата и разума, за да може всеки човек да бъде винаги поставен в центъра на обществения, културен и икономически живот” (<https://www.vaticannews.va/bg/pope/news/2019-11/para-inklusive-kapitalizam-spravedliva-ikonomicheska-sistema.html>). Последното е заявено от Ватикана, който пет години по-късно, през 2019, се присъединява към инициативата за смяната на днешния капитализъм с друг (<https://insidethevatican.com/magazine/the-council-for-inclusive-capitalism-charade-or-substance/>).

С всичко това — колкото и да е парадоксално — е свързан и искреният интерес на Чарлз III към Рудолф Щайнер и най-малкото т.нар. практични измерения на неговата антропософия. Този интерес е открито заявен за първи път в неговата книга със заглавие “Хармония: Нов поглед върху нашия свят”, издадена през 2010 (https://en.wikipedia.org/wiki/Harmony:_A_New_Way_of_Looking_at_Our_World) (фиг. 2). Тя започва с думите: “Това е призив за революция...”, насърчаващ гражданското общество да преосмисли отношението си към природата и планетата като цяло.

Фиг.2

Чарлз споделя и други свои виждания, като това за създаването на едно “по-устойчиво”, както той го нарича, развитие на Земята, и не на последно място призовава за революция в борбата с кризата в селското стопанство, за каквато криза накратко споменава и на конференцията в Дорнах през 2017. В тази връзка той споменава Рудолф Щайнер два пъти: единият, когато говори неговият съвсем ясен възглед по въпроса за вредите от използването на минерални торове в земеделието, като обръща внимание, че по този начин то се “пренася от царството на живота в царството на смъртта”, и другият, когато накратко споделя своя и този на управителят на неговата Duchy Home Farm в Тедбъри, Глостършър (https://en.wikipedia.org/wiki/Duchy_Home_Farm) Дейвид Уилсън 25 годишен експериментаторски опит с биодинамично земеделие. Резултатите от него той обявява едва тогава, определяйки ги като обещаващи. Според него, този подход към производството на храни приближава земеделието една стъпка по-близо до естествените процеси.

По този начин става ясно, че към онзи момент интересите на Чарлз III към биодинамичното земеделие, а от тук и към неразривно свързаната с него антропософия на Рудолф Щайнер са били с давност от цели 25 години, а към днешния - с цели 40! За тях се намерява за първи път през 2005 в една статия в The Guardian (<https://www.theguardian.com/science/2005/aug/04/thisweekssciencequestions1>), в която със закъснение от 20 години се съобщава, че

Чарлз е решил “да експериментира с някои от принципите на биодинамичното земеделие”. Реално, както става ясно от книгата му, експериментите започват още през 1985, а интересът най-вероятно е бил отпреди това, довело до това, че още на следващата 1986 година фермата на Чарлз в Тедбъри сменя конвенционалното земеделие с биодинамично. Статията в Гардиън завършва с интересния и повече от показателен за окултните интереси на Чарлз въпрос: *„Какво е биодинамично земеделие? - Краткият отговор е: **„Вид окултно базирана земеделска система”!***

Всичко това показва 40+ годишният “антропософски” стаж на краля на Англия, с какъвто малцина от днешните антропософи могат да се похвалят. Неговото уважение към Рудолф Щайнер впечатлява, както и интересът му към антропософията в нейните “приложни” земеделски измерения. Както е загатнато от него на конференцията в Дорнах, някои от тях той иска да приложи в по-голям, световен мащаб, при положение, че предложеният от него, Ротшилд и Ватикана нов икономически световен ред се осъществи.